

**Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології і соціології**

Кафедра педагогічної та вікової психології

Михайло КОЦЬ

**ПРОПЕДЕВТИКА ПСИХОЛОГІЇ РОЗВИТКУ
ТА ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В
ГАЛУЗІ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЛАБОРАТОРНИХ
РОБІТ**

Луцьк – 2020

УДК 159.9:001.891(072)

К-75

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 1 від 23 вересня 2020 р)

Рецензенти:

А. В. Кульчицька, кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогічної та вікової психології Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки;

О. І. Остапівський, кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти

Коць М. О.

К-75 Пропедевтика психології розвитку та організації наукових досліджень в галузі : методичні рекомендації до лабораторних робіт / Михайло Онисимович Коць. – Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2020. – 20 с.

У методичних рекомендаціях представлений зміст основних завдань до лабораторних робіт навчального курсу “Пропедевтика психології розвитку та організації наукових досліджень в галузі” для студентів ОКР бакалавр, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія за освітньо-професійною програмою Психологія.

©Коць М. О., 2020
© Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2020

ЗМІСТ

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ	4
2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (КОМПЕТЕНТНОСТІ).....	5
4. ЛАБОРАТОРНІ РОБОРТИ.....	5
6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	11

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Анотація курсу. Навчальна дисципліна є пропедевтичним курсом циклу професійної та практичної підготовки фахівця з психології, а тому вивчається першою і є основою для вивчення всіх наступних професійно орієнтованих дисциплін. Вона покликана ознайомити студентів з методологічною культурою науки, поняттям наукової парадигми, основними методами наукових досліджень, які використовують на різних рівнях наукового пізнання.

Пререквізити: загальна психологія, психодіагностика.

Постреквізити: експериментальна психологія, соціальна психологія, вікова психологія, педагогічна психологія, практична психологія.

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Пропедевтика психології розвитку та організації наукових досліджень» є формування наукових уявлень про процес психічного розвитку, рушійних сил, закономірностей, особливостей розвитку психіки у різні вікові періоди та організацію методології наукового пізнання

Завданнями вивчення дисципліни «Пропедевтика психології розвитку та організації наукових досліджень» передбачено:

- ознайомити студентів зі специфікою теоретичних питань психології розвитку, з особливостями різних теоретичних позицій у психології розвитку та боротьбу ідей а також причин появи провідних концепцій розвитку актуальних для сучасної психологічної науки;

– детальне розуміння та аналіз тих прийомів, засобів і методів пізнання, за допомогою яких досягається отримання об'єктивно дійсних знань щодо особливостей та закономірностей розвитку психіки на вікових етапах;

- розвивати професійне мислення та сприяти вивченню методології наукового пізнання окремих теорій розвитку, які є провідними у рамках одного або декількох вікових періодів.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (КОМПЕТЕНТНОСТІ)

До кінця вивчення дисципліни студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- основні теоретичні позиції у визначенні рушійних сил, механізмів розвитку психіки;
- уявлення про особливості розвитку пізнавальних процесів, мотиваційної, емоційно-вольової сфер особистості.
- характеризувати та вирішувати типові задачі розвитку в когнітивному, особистісному, соціальному контекстах;
- специфічні засоби і методи, за допомогою яких відбувається наукове дослідження пропедевтики розвитку.

3. ЛАБОРАТОРНІ РОБОТИ

За основу взято зміст лабораторних робіт, які представлені у навчальному посібнику «Основи наукових досліджень» (<https://www.docsity.com/ru/osnovi-naukovih-doslidzhen/1526576/>)

При розробці лабораторних робіт враховувались теоретико-методичні засади, які представлені у наступних виданнях:

1. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. — Тернопіль, 2014. – 272 с.
2. Тушева В. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / В. В. Тушева, УМО НАПН України. – Харків: «Федорко», 2014. – 408 с.
3. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. – Київ : Видавничий Дім «Слово», 2004. - 240 с.

Лабораторне заняття №1 (2 год)

Тема: Організація наукової діяльності в системі психолого-педагогічної науки

Мета: Ознайомлення студентів із особливостями наукової діяльності в Україні, із системою наукової роботи, яка існує у ЗВО, вимогами до її змісту та організації, із науковим потенціалом окремих форм студентської наукової роботи.

Завдання студентам:

1. Ознайомлення із рекомендованими літературними джерелами, підготовка реферативного повідомлення.
2. Вибір тему майбутньої курсової роботи з тематики, запропонованої кафедрою педагогічної та вікової психології.

Реферат: Розвиток вітчизняної психологічної науки (історичний огляд).

Питання для обговорення:

1. Історія становлення та розвитку психолого-педагогічної науки в Україні. Обговорення реферату.
 2. Загальна характеристика форм студентської наукової роботи. Характеристика наукового стилю викладу матеріалу.
 3. Форми роботи з науковою літературними джерелами.
2. ПРАКТИЧНА РОБОТА. Конспектування: види, вимоги до конспектування.

Лабораторне заняття №2 (2 год)

Тема: Форми студентської пошукової роботи з науковими джерелами та навчальний процес у ЗВО.

Мета: Продовження ознайомлення із формами студентської наукової роботи з науковою літературою, які використовуються у ЗВОі, вимогами до їх змісту та організації, із науковим потенціалом.

Завдання студентам:

1. Ознайомитися із рекомендованою літературою.
2. Підбір прикладів зворотів, які б характеризували науковий стиль тексту; виписати у зошит окремі речення, слова, словосполучення до кожної з суттєвих ознак даного стилю.
3. Підбір анотації до книги, яка висвітлює наукову психологічну проблему, на науково-популярну та художню книгу. Підготуватися до їх порівняльного аналізу.
4. Розробити (письмово) систему ключових (базових) понять для курсового проекту.

Лабораторне заняття №3 (4 год)

Тема: Оформлення результатів наукової діяльності студентів у ЗВО.

Мета: Продовження ознайомлення із формами студентської наукової роботи, з науковою літературою, які використовуються у ЗВО, вимогами до їх змісту та організації, із науковим потенціалом.

Завдання студентам:

1. Ознайомитися із рекомендованою літературою
2. Скласти список джерел до теми курсового проекту.

Лабораторне заняття №4 (4 год)

Тема: Методи наукових психолого-педагогічних досліджень. Соціологічні методи.

Мета: Ознайомлення студентів із системою методів наукових досліджень, їх специфікою, способами практичного застосування соціологічних методів у психолого-педагогічних дослідженнях.

Завдання студентам:

1. Ознайомитися із рекомендованими літературними джерелами.
2. Самостійно розробити або знайти в літературі текст анкети, за допомогою якої можна вивчити міжособистісні стосунки у класному колективі (письмово у зошиті). Проаналізувати її з точки зору доцільності структури (технологія розгортання запитань за Геллапом) і внести необхідні правки.
3. Методи опитування: загальна характеристика.
4. Анкетування: сутність методу, вимоги до анкетування та анкетера, види анкетування, сфери використання. Технологія розгортання запитання (за Геллапом).
5. Практична робота. Аналіз анкет, підібраних студентами. Складання анкет за технологією Геллапа. Анкетування та обробка одержаних результатів.

Лабораторне заняття №5 (4 год)

Тема: Методи наукових психолого-педагогічних досліджень. Соціологічні методи.

Мета: Знайомити студентів із соціологічними методами (крім анкетування), їх специфікою, способами практичного застосування у психолого-педагогічних дослідженнях.

Завдання студентам:

1. Ознайомлення із літературними джерелами.

2. Розроблення системи послідовного використання соціологічних методів в процесі дослідження за темою курсового проекту та їх змісту (письмово в зошиті).

Лабораторне заняття №6. Основи наукових досліджень (4 год)

Тема: Методи психолого-педагогічних наукових досліджень. Тестування. Метод експерименту. Інші методи. Математичні методи у психолого-педагогічному дослідженні.

Мета: Продовження ознайомлення студентів із системою методів, які використовуються у психолого-педагогічних наукових дослідженнях, та їх практичним застосуванням.

Завдання студентам:

1. Ознайомитися із рекомендованою літературою
2. Ознайомитися із тестом на вивчення рівня готовності шестирічних дітей до школи (Гільбух Ю.В., Коробко С.М., Кондратенко Н.О. Вивчення психологічної готовності дитини до школи // Початкова школа. – 1988. - №7. – С.65-68). Законспектувати у зошиті для лабораторних занять.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика емпірико-теоретичних методів дослідження.
2. Тестування як метод психолого-педагогічного дослідження: сутність, завдання, різновиди, вимоги до використання, сфера застосування.
3. Практична робота. Тестування студентів.
4. Підготовча робота до тестування шестирічних першокласників.
Практична робота.
5. Метод педагогічного експерименту: загальна характеристика. Структура педагогічного експерименту та особливості діяльності науковця на кожному етапі.

6. Практична робота. Планування ходу експерименту з теми курсової роботи.

Лабораторне заняття №7 (4 год)

Тема: Методи психолого-педагогічних наукових досліджень. Методи експертної оцінки. Математичні методи у психолого-педагогічному дослідженні.

Мета: Продовжити ознайомлення студентів із системою методів, які використовуються у психолого-педагогічних наукових дослідженнях, та їх практичним застосуванням.

Завдання студентам:

1. Ознайомлення із рекомендованою літературою.

Питання для обговорення:

1. Методи експертної оцінки: особливості, завдання, різновиди, сфери використання. ПРАКТИЧНА РОБОТА.

2. Способи обробки одержаної інформації. Математичні методи у психолого-педагогічному дослідженні.

3. Практична робота. Розв'язування задач.

Лабораторне заняття №8 (4 год)

Тема: Структура психолого-педагогічного дослідження.

Мета: Продовження ознайомлення студентів із організацією наукового психолого-педагогічного дослідження, його етапами та видами, планом дослідження.

Завдання студентам:

1. Ознайомлення із рекомендованою літературою

Питання для обговорення:

1. Наукове дослідження: загальна характеристика, завдання, структура, види.
2. План наукового дослідження.
3. Практична робота. Складання плану наукового дослідження.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамова Г. С. Возрастная психология / Г. С. Абрамова. – Москва : Академ, проект, 2001. – 704 с.
2. Балл Г. А. Концепция самоактуализации личности в гуманистической психологии / Г. А. Балл. – Киев, Донецк, 1993. – 32 с.
3. Баранова И. В. Нравственные ценности. Развивающая программа для младших школьников : метод, пособие для учителей и психологов / И. В. Баранова, С. Р. Гупта, Е. Н. Фитина. – Москва : Генезис, 2004. – 144 с.
4. Бернс Р. Развитие "Я - концепции" и воспитание : пер. с англ. / Р. Бернс. – Москва : Прогресс, 1986. – 422 с.
5. Бех І. Д. Виховання особистості: навч. метод. посіб. : у 2 кн. Кн. 2. Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади / І. Д. Бех. – Київ : Либідь, 2003. – 342 с.
6. Бех І. Д. Цінності як ядро особистості / І. Д. Бех // Цінності освіти і виховання / за заг. ред. О. В. Сухомлинської. – Київ, 1997. – С. 8-11.
7. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років : монографія / А. М. Богуш. – Київ : Слово, 2004. – 374 с.
8. Божович Л. И. Избранные психологические труды / Л. И. Божович ; под ред. Д. И. Фельдштейна. – Москва, 1995. – 210 с.
9. Валлон А. Психическое развитие ребенка / А. Валлон. – Санкт-Петербург : Питер, 2001. – 208 с.

10. Вікова і педагогічна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін., – 2-е вид., допов. – Київ : Каравела, 2009. – 400 с.
11. Возрастная и педагогическая психология : хрестоматия : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / сост.: И. В. Дубровина, А. М. Прихожан, В. В. Зацепин. – 5-е изд., стер. – Москва : Академия, 2008. – 368 с. – (Высшее профессиональное образование).
12. Возрастная и педагогическая психология / под ред. М. В. Гамезо. – Москва : Просвещение, 2004. – 256 с.
13. Возрастная психология: детство, отрочество, юность : хрестоматия : [учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений] / сост.: В. С. Мухина, А. А. Хвостов. – 7-е изд., пе-рераб. и испр. – Москва : Академия, 2008. – 624 с. – (Высшее профессиональное образование).
14. Выготский Л. С. Кризис 3-х лет / Л. С. Выготский // Собрание сочинений : в 6 т. – Москва, 1992. – Т. 4. – С. 368-375.
15. Выготский Л. С. Младенческий возраст / Л. С. Выготский // Собрание сочинений : в 6 т. – Москва : 1992. – Т. 4. – С. 269-280.
16. Выготский Л. С. Проблема возраста / Л. С. Выготский // Собрание сочинений : в 6 т. – Москва, 1984. – Т. 4. – С. 244-256.
17. Выготский Л. С. Ранний возраст / Л. С. Выготский // Собрание сочинений : в 6 т. – Москва, 1992. – Т. 4. – С. 340-367.
18. Выготский Л. С. Детская психология / Л. С. Выготский // Собрание сочинений : в 6 т. – Москва, 1984. – Т. 4. – С. 256.
19. Гроф С. Человек перед лицом смерти : пер. с англ. / С. Гроф, Дж. Хэлифакс. – Москва : Изд-во Трансперсонального ин-та, 1996. – 246 с.
20. Дарвиш О. Б. Возрастная психология : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений, обуч. по спец. 031000 "Педагогика и

психология" / О. Б. Дарвиш ; под ред. В. Е. Кло-ско. – Москва : ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005. - 264 с. – (Учебное пособие для вузов).

- 21.Заброцький М. М. Вікова психологія / М. М. Заброцький. – Київ : МАУП, 1998.-89 с.
- 22.Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г. С. Костюк. – Київ, 1989. – 608 с.
- 23.Коць М. О. Особливості діагностики уваги молодших школярів з особливими освітніми потребами, які мають порушення мовлення / М. О. Коць, С. М. Демчук // Сучасна наука та освіта Волині : зб. Матеріалів наук. –практ. конф. , 22 листоп. 2018 р. , м. Володимир-Волинський. / упоряд., голов. ред. Б. Є. Жулковський. – Луцьк : Волиньполіграф, 2018. – 569 с. – С. 481-483.
- 24.Коць М. О. Професійне самовизначення та особливості професійної орієнтації дітей з вадами психофізичного розвитку / М. О. Коць // Освітні горизонти. Інформаційно-методичний вісник / упор. С. В. Куляк. – Луцьк, 2018. – С. 775-780.
- 25.Коць М. О. Професійне самовизначення у процесі соціалізації дітей з вадами психофізичного розвитку / М. О. Коць, А. М. Тучак // Медико-біологічні проблеми фізичного виховання різних груп населення, ерготерапії, інклюзивної та спеціальної освіти : матеріали ІV наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 13 лютого 2019 р.) / ред. В. В. Чижик. – Луцьк: ЛІРоЛ, 2019. – 148 с. – С. 71-73.
- 26.Коць М. О. Особливості діагностики особистісної сфери підлітка з особливими освітніми потребами / Т. М. Ятчук, М. О. Коць // Психогенеза особистості: норма і девіація : зб. наук. статей і тез ; [гол. ред. Я. Гошовський]. – Луцьк : Вежа-друк, 2019. – 244 с. – С. 235–240.
- 27.Коць М. О. Специфіка діагностики особистісної сфери підлітків з особливими освітніми потребами / М. О. Коць, Т. М. Ятчук //

- Психологія: реальність і перспективи : збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 12 / упоряд. Р.В. Павелків, Н. В. Корчакова; ред.кол. : Р.В. Павелків, В.І. Безлюдна, Н.В. Корчакова. – Рівне : РДГУ, 2019. – С. 120-127.
28. Коць М. Особливості мотивації до навчання дітей старшого шкільного віку / К. Давидюк, М. Коць // Психогенеза особистості: норма і девіація : зб. наук. статей і тез ; [гол. ред. Я. Гошовський]. – Луцьк : Вежа-друк, 2019. – 244 с. – С. 129–133.
29. Коць М. Мотивація кар'єрного росту оперативного персоналу атомної електростанції / О. Цвігун, М. Коць // Психогенеза особистості: норма і девіація : зб. наук. статей і тез ; [гол. ред. Я. Гошовський]. – Луцьк : Вежа-друк, 2019. – 244 с. – С. 218–222.
30. Коць М. Діагностика мотивації до навчання дітей старшого шкільного віку профільних класів / К. Давидюк, М. Коць // Особистість і суспільство: методологія та практика сучасної психології: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (13 трав. 2019р.) / за заг. ред. Я. О. Гошовського, О. В. Лазорко, А. В. Кульчицької, Т. В. Федотової. – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2019 – 168 с. – С. 97–100.
31. Коць М. Діагностика мотивації кар'єрного росту оперативного персоналу атомної електростанції / О. Цвігун, М. Коць // Особистість і суспільство: методологія та практика сучасної психології: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (13 трав. 2019р.) / за заг. ред. Я. О. Гошовського, О. В. Лазорко, А. В. Кульчицької, Т. В. Федотової. – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2019 – 168 с. – С. 66–69.
32. Коць М. О. Психолого-педагогічні засади корекції порушень особистісної сфери в підлітків з особливими освітніми потребами / М. О. Коць, Т. М. Ятчук // Наукові записки

Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія» : збірник наукових праць. – Острог : Вид-во НаУОА, червень 2019. № 8. – С. 42–46.

33. Коць М. Психологічний аналіз емоційного вигорання у студентської молоді / М. Коць, О. Цвігун // Психологія: реальність і перспективи : збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 12 / упоряд. Р.В. Павелків, Н. В. Корчакова; ред.кол. : Р.В. Павелків, В.І. Безлюдна, Н.В. Корчакова. – Рівне : РДГУ, 2020. – С. 125-129.
34. Краснова О. В. "Мы" и "Они": эйджизм и самознание пожилых людей / О. В. Краснова // Психология зрелости и старения. – 2000. – № 3. – С. 18-36.
35. Крэйг Г. Психология развития / Г. Крэйг. – Санкт-Петербург : Питер, 2000. – 992 с.
36. Кузикова С. Б. Основы возрастной психокоррекции / С.Б.Кузикова. – Сумы : СДПУ, 2001. – 316 с.
37. Кузикова С. Б. Психологическая программа коррекции и развития личности в подростковом возрасте : учеб.-метод. пособие / С. Б. Кузикова. – Сумы : СДПУ, 1998. – 800 с.
38. Кузьменко В. У. Розвиток індивідуальності дитини 3-7 років : монографія / В. У. Кузьменко. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. – 354 с.
39. Кулагина И. Ю. Возрастная психология. Развитие человека от рождения до поздней зрелости : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / И. Ю. Кулагина, В. Н. Коллюцкий. – 2-е изд. – Москва : ТЦ Сфера, 2009. – 464 с.
40. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія : (курс лекцій) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Кутішенко ; М-во

- освіти і науки України, Ін-т соц. робота та упр. НПУ ім. М. П. Драгоманова. – Київ. : Центр навч. л-ри, 2005. – 128 с.
- 41.Максименко С. Д. Генетическая психология : (методологическая рефлексия проблем развития в психологии) / С. Д. Максименко. – Москва : Рефл.-бук; Київ : Ваклер, 2000. – 320 с.
- 42.Максименко С. Д. Метод дослідження особистості / С. Д. Максименко // Практична психологія та соціальна робота. – 2004. – № 7. – С. 1-9.
- 43.Максименко С. Д. Основи генетичної психології : навч. посіб. / С. Д. Максименко. – Київ : НПЦ "Перспектива", 1998. – 217 с.
- 44.Максименко С. Д. Психологічні механізми зародження, становлення та здійснення особистості / С. Д. Максименко, В. В. Клименко, А. В. Толстоухов. – Київ : Вид-во Європейського ун-ту, 2010. – 347 с.
- 45.Максимова Н. Ю. Соціально-психологічний аспект профілактики адитивної поведінки підлітків та молоді / Н. Ю. Максимова, С. В. Толстоухова. – Київ, 2000. – 200 с.
- 46.Мухина В. С. Возрастная психология: феноменология развития : учеб. для студ. высш. учеб. заведений, обуч. по спец. "Педагогика и психология", "Социальная педагогика", "Педагогика" / В. С. Мухина. – 12-е изд., стер. – Москва : Академия, 2009. – 638 с. – (Высшее образование).
- 47.Обозов Н. Н. Психология взрослого человека / Н. Н. Обозов. – Санкт-Петербург, 1995. – 65 с.
- 48.Обухова Л. Ф. Возрастная психология / Л. Ф. Обухова. – Москва : 2001. – 442 с.
- 49.Осипова А. А. Общая психокоррекция : учеб. пособ. для студ. вузов / А. А. Осипова. – Москва : ТЦ "Сфера", 2000. – 512 с.
- 50.«Основи наукових досліджень» (<https://www.docsity.com/ru/osnovi-naukovih-doslidzhen/1526576/>).

51. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. — Тернопіль, 2014. — 272 с.
52. Павелків Р. В. Дитяча психологія: навч. посіб. для самост. роботи студ. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. — Київ : Ака-демвидав, 2011. — 373 с.
53. Павелків Р. В. Дитяча психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. — Київ : Академвидав, 2008. — 432 с.
54. Павелків Р. В. Короткий довідник з дитячої психології / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. — Рівне, 2008. — 55 с.
55. Павелків Р. В. Педагогічна психологія: (теоретичні концепції та практикум) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків, М. М. Заброцький. — Рівне, 2003. — 297 с.
56. Павелків Р. В. Розвиток моральної свідомості та самосвідомості у дитячому віці : монографія / Р. В. Павелків. — Рівне : Волин. обереги, 2004. — 248 с.
57. Першина Л. А. Возрастная психология / Л. А. Першина. — Москва : Альма Матер : Академ, проект, 2005. — 255 с. — (Учебное пособие для вузов).
58. Пиаже Ж. Речь и мышление ребенка : пер. с фр. и англ. / Ж. Пиаже. — Москва : Педагогика-Пресс, 1994. — 528 с.
59. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. І. Поніманська. — Київ : Академвидав, 2006. — 456 с.
60. Поніманська Т. І. Теоретико-методичні засади гуманістичного виховання дітей дошкільного віку / Т. І. Поніманська. — Рівне : РДГУ, 2006. — 364 с.
61. Поліщук В. М. Вікова та педагогічна психологія / В. М. Поліщук. — Суми, 2007. — 330 с.

62. Психология возрастных кризисов : хрестоматия / сост. К. В. Сельченко. – Минск : Харвест ; Москва : АСТ, 2002. – 500 с.
63. Психология одаренности детей и подростков / под ред. Н. С. Лейтеса. – Москва : Академия, 2000. – 336 с.
64. Регуш Л. А. Проблемы психического развития. От рождения до пожилого возраста / Л. А. Регуш. – Санкт-Петербург. : Речь, 2006. – 318 с.
65. Савчин М. В. Вікова психологія / М. В. Савчин, Л. П. Василенко. – Київ. : Академвидав, 2006. – 360 с.
66. Смирнова Б. О. Психология ребенка от рождения до 7 лет / Б. О. Смирнова. – Москва : Школа-Пресс, 1997. – 383 с.
67. Сорокоумова А. Е. Возрастная психология : [учеб. пособие] / А. Е. Сорокоумова. – Санкт-Петербург : Питер, 2009. – 207 с. – (Краткий курс).
68. Тушева В. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / В. В. Тушева, УМО НАПН України. – Харків: «Федорко», 2014. – 408 с.
69. Феноменологія морального розвитку особистості : детермінація, механізми, генезис : монографія / під ред. Р. В. Павелківа, Н. В. Корчакової. – Рівне : Вол. береги, 2009. – 368 с.
70. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. – Київ : Видавничий Дім «Слово», 2004. – 240 с.
71. Шаповаленко И. В. Возрастная психология. (Психология развития и возрастная психология) / И. В. Шаповаленко. – Москва : Гардарики, 2005. – 349 с.
72. Швалб Ю. М. Возрастная психология : учеб. пособие для студ. вузов / Ю. М. Швалб, И. Ф. Муханова ; Киев. нац. ун-т им. Т. Г. Шевченко, Макеев, экономико-гуманитар. ин-т. – Донецк : Норд-пресс, 2005. – 304 с.

73. Шихи Г. Возрастные кризисы ступени личностного роста : пер. с англ. / Г. Шихи. – Санкт-Петербург : Каскад, 2005. – 434 с.
74. Щотка О. П. Вікова психологія дорослої людини : навч. посіб. / О. П. Щотка ; Ніжин, держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя. – Ніжин : РВВ НДПУ ім. М. Гоголя, 2001. – 194 с.
75. Эльконин Д. Б. Избранные психологические труды / Д. Б. Эльконин. – Москва : Педагогика, 1989. – 554 с.
76. Эриксон Э. Идентичность: юность, кризис / Э. Эриксон. – Москва, 1996. – 344 с.

Навчально-методичне видання

Автор: Коць Михайло Онисимович

**ПРОПЕДЕВТИКА ПСИХОЛОГІЇ РОЗВИТКУ
ТА ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ

Друкується в авторській редакції